

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 października 2022 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu w sprawie z wniosku J. M. przy uczestnictwie K. C. i R. K. o stwierdzenie nabyciu a spadku po A. A. :

- stwierdził, że spadek po A. A., na podstawie testamentu własnoręcznego nabyła w całości siostra J. M.,
- przyznał na rzecz biegłego D. A. wynagrodzenie w wysokości 1751,90 zł ,
- ustalił, że każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że orzekł o kosztach postępowania na zasadzie art. 520 §1 k.p.c., gdyż w postępowaniu nieprocesowym, odmiennie aniżeli w procesie, obowiązuje zasada ponoszenia przez każdego uczestnika tego postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie.

Zażalenie od postanowienia w zakresie kosztów postępowania złożyła wnioskodawczyni, wnosząc o zmianę postanowienia i zasądzenie od uczestniczki K. C. na rzecz wnioskodawczyni kwoty 720 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz zwrotu kosztów postępowania żażaleniowego według norm przepisanych. Skarżąca podniosła, że rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania było niesłuszne, jako że powinno nastąpić w myśl zasady przewidzianej w art. 520 §2 k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie uczestniczka K. C. wniosła o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

W postępowaniu nieprocesowym, odmiennie aniżeli w procesie obowiązuje zasada ponoszenia przez każdego uczestnika postępowania wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie (art. 520 §1 k.p.c.). Zasada ta jest konsekwencją różnicy między postępowaniem procesowym a nieprocesowym. W tym ostatnim postępowaniu nie występuje zasada dwustronności, co oznacza brak stron procesowych, w miejscu których występują uczestnicy postępowania. W myśl omawianej zasady, nie istnieje między uczestnikami postępowania nieprocesowego w ogóle obowiązek zwrotu kosztów. Można zatem stwierdzić, że z zasady tej wynikają następujące wnioski:

- 1)** każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane z poszczególnymi czynnościami, których dokonał;
- 2)** każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane z jego działaniem;
- 3)** każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane z czynnościami procesowymi sądu, podjętymi w jego interesie.

Zasada ponoszenia przez każdego uczestnika postępowania nieprocesowego wszystkich kosztów, jakie związane są z jego udziałem w sprawie w praktyce oznacza wzajemne zniesienie kosztów postępowania w rozumieniu art. 100 k.p.c. Zasada ta obowiązuje także wtedy, kiedy postępowanie nieprocesowe zostaje wszczęte z urzędu.

Natomiast jedynie na zasadzie wyjątku od wskazanej reguły istnieje możliwość orzeczenia o kosztach odmiennie niż w sposób wskazany w art. 520 §1 k.p.c. Sytuacje te określają §2 i 3, zgodnie z którymi może mieć miejsce:

- 1)** stosunkowe rozdzielenie obowiązku zwrotu kosztów, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania;

2) włożenie obowiązku zwrotu kosztów na jednego z uczestników postępowania w całości w zależności od stopnia zainteresowania wynikiem postępowania lub sprzeczności interesów;

3) włożenie - w razie sprzeczności interesów uczestników - na jednego uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika;

4) włożenie na jednego uczestnika obowiązku zwrotu kosztów, jeżeli postępował on niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

Z powyższego wynika, że kluczowe znaczenie ma przesądzenie stopnia zainteresowania poszczególnych uczestników postępowania nieprocesowego jego wynikiem.

Tymczasem w sprawie niniejszej nie ulegało wątpliwości, że żądanie wnioskodawczyni stwierdzenia nabycia spadku uważane jest zarówno przez doktrynę jak i judykaturę za klasyczny przykład kategorii spraw, w których interesy wnioskodawcy i uczestników są zbieżne, a podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania stanowi art. 520§1 k.p.c. Można bowiem mówić o zbieżności interesów wnioskodawczyni i uczestników w wydaniu orzeczenia stwierdzającego nabycie spadku. W przedmiotowej sprawie wszyscy uczestnicy zajmowali podobne stanowisko domagając się stwierdzenia nabycia spadku po A. A.. Wprawdzie J. M. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po A. A. na podstawie testamentu z dnia 12 października 2018 r., a uczestnicy postępowania kwestionowali ważność tego testamentu i wnosili o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy, ale nie zmienia to faktu, że nadal wszyscy wnosili o stwierdzenie nabycia spadku.

Słusznie uznał Sąd I instancji, że wnioski dowodowe K. C. zmierzały do tego, aby wszyscy uczestnicy postępowania, jako spadkobiercy ustawowi A. A. dziedziczyli spadek na podstawie ustawy. Stanowisko uczestniczki nie zostało potwierdzone i wobec tego w sprawie mógłby znaleźć zastosowanie art. 520 § 3 k.p.c. Trafnie jednak ocenił Sąd I instancji, że koszty postępowania, jakie poniosła wnioskodawczyni (koszty zastępstwa procesowego i stała opłata sądowa), nie zależały od stopnia zainteresowania uczestników postępowania jego wynikiem. Wnioskodawczyni od początku postępowania występowała z pełnomocnikiem i dlatego poniosłaby jego koszt oraz koszt opłaty sądowej niezależnie od stanowiska uczestniczki postępowania. Natomiast wydatki związane z prowadzonym postępowaniem dowodowym poniósł Skarb Państwa, a nie wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni była szczególnie zainteresowana wynikiem postępowania w tej sprawie i uregulowaniem spraw majątkowych po zmarłym bracie i jako jedyna spośród spadkobierców ustawowych nabyła po nim spadek. Uczestnicy postępowania, jako spadkobiercy ustawowi, nie nabyli żadnego udziału w spadku. Dlatego domaganie się od uczestniczki postępowania kosztów zmierzających do stwierdzenia nabycia spadku jest nie tylko niezasadne z powodów wskazanych powyżej, ale też niesłuszne, a wręcz nieetyczne.

Sąd Okręgowy zatem mając na uwadze powyższe orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 §3 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 520 §1 k.p.c.